

Viite

Asia

Valtiovarainministerien epävirallinen kokous (ECOFIN) 9.-10.9.2022, Praha

Suomea kokouksissa edustaa valtiovarainministeri Annika Saarikko ja alivaltiosihteeri Leena Mörttinen.

Epävirallisessa kokouksessa ei tehdä päätöksiä.

Tiivistelmä

Valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien yhteisessä työistunnossa keskustellaan Ukrainan kriisin talous- ja rahoitusvaikutuksista EU:ssa ja sen jäsenvaltioissa. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on heijastunut voimakkaasti Euroopan talouskehitykseen. Keskeinen välitön vaikutus on ollut energiakriisi, joka on ollut merkittävä inflaatiota kiihdyttävä tekijä. Nopea inflaatio on heikentänyt kuluttajien reaalityttöjä ja siten yksityistä kulutusta. Tuottajahintojen nopea nousu on haitannut yritysten toimintaedellytyksiä. Rahoitusmarkkinoilla vuosi on jatkunut kesän jälkeenkin epävarmana. Suomi on pitänyt perusteltuna, että EU reagoi vahvasti Venäjän hyökkäykseen. Suomi tulee muodostamaan kantansa erikseen mahdollisten uusien ehdotusten osalta.

Valtiovarainministerit keskustelevat lauantaina yritysten tuloverotuksen kehiksestä EU:ssa. Mahdolliset keskusteluaiheet voivat liittyä komission tiedonannossa 2000-luvun yritysverotuksesta esitettyihin toimiin. Tiedonannon mukaan komissio aikoo ehdottaa v. 2023 uutta BEFIT-kehystä, joka koskee yritysten tuloverotusta Euroopassa. Ehdotuksen tavoitteena ovat yhteiset verotussäännöt ja verotusoikeuksien oikeudenmukaisempi jakautuminen jäsenvaltioiden kesken. Lisäksi keskustelussa saattaa nousta esiin globaalia minimiverotusta koskeva direktiiviehdotus. Suomen kannat on esitetty eduskuntakirjelmässä E 84/2021 vp tiedonannon ja U 10/2022 vp direktiiviehdotuksen osalta.

Viimeisessä työistunnossa ministerien on tarkoitus jatkaa keskusteluja talouspolitiikan koordinaatiokehikon kehittämisestä. Komissio käynnisti keskustelut uudelleen julkaisemalla asiasta 19.10.2021 tiedonannon. Keskustelujen lisäksi komissiolla oli julkinen konsultaatio 31.12.2021 asti. Komissio esitteli alustavia johtopäätöksiä konsultaatiosta Ecofin-neuvostossa maaliskuussa 2022. Komission on tarkoitus julkaista syksyllä 2022 tiedonanto talouspolitiikan koordinaation uudelleenarvioinnista. Komission tavoitteena on ollut, että jatkokeskusteluissa avainkohdista löydetäisiin yhteisymmärrys hyvissä ajoin ennen vuotta 2023. Suomen kannat on muodostettu E-selvityksessä E 14/2020 vp ja jatkokirjelmässä EJ 12/2021 vp. Suomi suhtautuu avoimesti eri kysymysten ja vaihtoehtojen tutkimiseen EU-selonteon kannan mukaisesti.

Puheenjohtaja ei ole vielä toimittanut tausta-asiakirjoja työistuntoihin.

Muut asiat

Lounaalla ministerit keskustelevat Venäjän hyökkäyksestä aiheutuviin Ukrainan rahoitustarpeisiin vastaamisesta.

Euroryhmä 9.9.

Alustavan tiedon mukaan euroryhmän asialistalla on makrotalouden kehitys, ml. inflaatio, ja politiikkanaäkymät euroalueella. Euroryhmän laajennetun kokoonpanon keskustelun aiheena on keskuspankkien digitaaliset valuutat sisältäen tilannekatsauksen digitaalisesta eurosta.

Asialista:**Työistunto I 9.9.2022**

- Venäjän hyökkäys Ukrainaan: Talous- ja rahoitusvaikutusten käsittely s. 4

Työistunnot II-III 10.9.2022

- Yritysten tuloverotuksen kehys EU:ssa s. 7
- Talouspolitiikan koordinaatiokehikko s. 11

Perjantai 9.9.

- 08:30 Euroryhmä s. 17
- 10:30 Euroryhmän laajennettu kokoonpano s. 17
- 12:00 Työlounas
- 14:00 I työistunto

Lauantai 10.9.

- 09:00 II työistunto
- 11:00 III työistunto

Valtiovarainministeriö

PERUSMUISTIO

VM2022-00437

EUS Paasikallio Kasper(VM)

29.08.2022
JULKINEN

Asia

Valtiovarainministerien epävirallinen kokous (ECOFIN) 9.-10.9.2022, Praha; Työistunto I: Venäjän hyökkäys Ukrainaan: Talous- ja rahoitusvaikutusten käsittely

Kokous

Epävirallinen valtiovarainministerikokous 09.09.2022 - 10.09.2022

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Epävirallisen valtiovarainministerien (ECOFIN) kokouksen ensimmäisessä työistunnossa on tarkoitus keskustella Ukrainan kriisin talous- ja rahoitusvaikutuksista EU:ssa ja sen jäsenvaltioissa.

Asiaa on käsitelty valtiovarainministerien epävirallisessa videokokouksessa 2.3.2022 sekä talous- ja rahoitusasioiden neuvoston kokouksissa 15.3.2022, 5.4.2022, 24.5.2022, 17.6.2022 ja 12.7.2022.

Epävirallisessa neuvoston kokouksessa ei tehdä päätöksiä. Asiakohtaa koskevaa ennakkomateriaalia ei ole toimitettu.

Suomen kanta

Suomi tuomitsee jyrkästi Venäjän hyökkäyksen Ukrainaan, joka on räikeä kansainvälisen oikeuden loukkaus. Suomi tukee vankasti Ukrainan itsenäisyyttä, suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta. Suomi vastaa Venäjän toimiin osana Euroopan unionia.

Suomi on pitänyt perusteltuna, että EU reagoi vahvasti Venäjän hyökkäykseen. Suomi tukee EU:n toimintatapaa, jossa Venäjään kohdistuvia toimia lisätään johdonmukaisesti tilanteen jatkuessa.

Suomi korostaa EU:n vahvaa poliittista, taloudellista ja humanitaarista tukea Ukrainalle.

Suomi tulee muodostamaan kantansa erikseen mahdollisten uusien ehdotusten osalta.

Pääasiallinen sisältö

Valtiovarainministerien epävirallisessa videokokouksessa 2.3.2022 sekä talous- ja rahoitusasioiden neuvoston kokouksissa 15.3.2022, 5.4.2022, 24.5.2022, 17.6.2022 ja 12.7.2022 käsiteltiin Ukrainan sodan ja Venäjää vastaan asetettujen pakotteiden aiheuttamia taloudellisia vaikutuksia.

Jäsenvaltiot kannattavat yhteisesti sovittuja pakotteita laajasti. Jäsenvaltioiden aiemmissa puheenvuoroissa on noussut esille mm. energian hintojen nousu. Myös kriisin taloudellisten vaikutusten lieventämistä ja solidaarisuutta on korostettu.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on heijastunut voimakkaasti Euroopan talouskehitykseen. Keskeinen välitön vaikutus on ollut energiakriisi, joka on ollut merkittävä inflaatiota kiihdyttävä tekijä. Nopea inflaatio on heikentänyt kuluttajien reaalitylöjä ja siten yksityistä kulutusta. Tuottajahintojen nopea nousu on haitannut yritysten toimintaedellytyksiä. On mahdollista, että tulevana talvena joudutaan säännöstelemään energian kulutusta. Taantuman riski Euroopassa on todellinen vuoden 2022 lopulla ja vuoden 2023 alkupuolella.

Rahoitusmarkkinoilla vuosi on jatkunut kesän jälkeenkin epävarmana. Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja etenkin inflaatiopaineet ovat näkyneet laajasti markkinareaktioissa. Osakeindeksit ovat Euroopassa laskeneet 12 prosenttia vuoden alkuun verrattuna, vaikka heinäkuun aikana indeksit palautuivat muutaman prosentin verran. Velkakirjamarkkinoilla valtionlainojen korot ovat nousseet ja korkoerot leventyneet. Saksan 10 vuoden valtionlainan jälkimarkkinakorko on vuoden alusta noussut noin 1,5 prosenttiyksikköä 1,35 prosenttiin. Italian ja Saksan valtionlainojen korkoero on kasvanut lähes yhden prosenttiyksikön verran 2,3 prosenttiyksikköön. Varsinkin energian hinnat ovat olleet hyödykemarkkinoilla kovassa nousussa. Öljyn hinta maailmanmarkkinoilla on noussut vuoden alusta 30 %. Maakaasun hinta Euroopassa on noussut lähes 360 % ja on tällä hetkellä noin 316 euroa megawattitunnilta. Vuoden alussa ennen Venäjän laajamittaista hyökkäystä Ukrainaan maakaasun hinta Euroopassa liikkui 70-90 eurossa megawattitunnilta. Sähkemarkkinoilla hintakehitys on ollut voimakkaassa nousussa syksystä 2021 lähtien hintavaihtelun ollen samalla erittäin suurta.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunta, kirjallinen menettely 1.–2.9.2022

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta, 7.9.2022

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

-

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/EUS finanssiasiantuntija Kasper Paasikallio, +358 29 553 0621
VM/RMO finanssineuvos Markku Puumalainen, +358 29 553 0206
VM/RMO finanssisihteeri Atte Jantunen, +358 29 553 0508
VM/KO neuvotteleva virkamies Jussi Huopaniemi, +358 29 553 0257

etunimi.sukunimi@gov.fi

EUTORI-tunnus**Liitteet****Viite**

Valtiovarainministeriö

PERUSMUISTIO

VM2022-00432

VO Mikkola Jaana(VM), Karlsson
Meeri(VM)

24.08.2022

JULKINEN

Asia

**Valtiovarainministerien epävirallinen kokous (ECOFIN) 9.-10.9.2022, Praha;
Työistunto II: Yritysten tuloverotuksen kehys EU:ssa**

Kokous

Epävirallinen valtiovarainministerikokous 09.09.2022 - 10.09.2022

U/E/UTP-tunnus

U 10/2022 vp, U 11/2022 vp, U 58/2022 vp, E 84/2021 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Valtiovarainministerien epävirallisessa kokouksessa keskustellaan lauantaina 10.9.2022 yritysten tuloverotuksen kehyksestä EU:ssa (Framework for Income Taxation in EU). Työistunnon tausta-asiakirjaa ei ole ollut saatavilla perusmuistiota laadittaessa, joten tarkemmat keskusteluaiheet eivät ole vielä tiedossa. Epävirallisessa kokouksessa ei tehdä päätöksiä.

Komissio on toukokuussa 2021 antanut tiedonannon Euroopan parlamentille ja neuvostolle 2000-luvun yritysverotuksesta, jossa kuvataan tulevia ehdotuksia. Tiedonannon mukaan komissio aikoo ehdottaa vuonna 2023 uutta kehystä, joka koskee yritysten tuloverotusta Euroopassa. Tiedonannosta on laadittu eduskunnalle valtioneuvoston selvitys (E 84/2021 vp).

Joulukuun 2021 jälkeen komissio on antanut kolme yritysverotukseen liittyvää direktiiviehdotusta, joista on laadittu eduskunnalle U-kirjelmät (U 10/2022 vp, U 11/2022 vp ja U 58/2022 vp). Näistä keskeisin on konsernien globaalia minimiverotusta koskeva direktiiviehdotus (U 10/2022 vp), johon on haettu Ecofin-neuvoston yleisnäkemyistä useaan otteeseen vuoden 2022 aikana; viimeksi kesäkuun 2022 Ecofin-kokouksessa, jolloin Unkari vastusti hyväksymistä.

On mahdollista, että puheenjohtajamaa Tšekki tavoittelee minimiverotusta koskevaan direktiiviehdotukseen yleisnäkemyistä seuraavan kerran lokakuun 2022 Ecofin-kokouksessa ja että aiheesta keskustellaan myös valtiovarainministerien epävirallisessa kokouksessa. Kahden muun edellä mainitun direktiiviehdotuksen käsittely on tällä hetkellä kesken neuvoston verotyöryhmissä.

Suomen kanta

Suomen kannat on esitetty direktiiviehdotuksia koskevilla eduskuntakirjelmissä (U 10/2022 vp, U 11/2022 vp ja U 58/2022 vp).

Lisäksi valtioneuvoston selvityksessä komission 2000-luvun yritysverotusta koskevasta tiedonannosta (E 84/2021 vp) todetaan, että Suomi suhtautuu myönteisesti tiedonannon

tavoitteisiin vakaasta, tehokkaasta ja oikeudenmukaisesta yritysverojärjestelmästä. Yritysten rajat ylittävän toiminnan helpottaminen on lähtökohtaisesti tärkeää sisämarkkinoiden toiminnan kannalta. Myös aggressiivisen verosuunnittelun estäminen on tärkeää samoin kuin verotuksen läpinäkyvyys. Verotuksen tulee myös tukea talous- ja työllisyyspolitiikalle asetettuja tavoitteita sekä Suomen kansainvälistä kilpailukykyä.

Edelleen selvityksessä todetaan, että tiedonannossa ehdotettujen toimien osalta Suomen kannan muodostaminen on kuitenkin mahdollista vasta siinä vaiheessa, kun asiasta on yksityiskohtaisemmat ehdotukset eli kun komissio on antanut konkreettiset lainsäädäntöehdotukset ja niitä koskevat vaikutusarvioinnit on tehty. Tulevia ehdotuksia on tarkasteltava myös siitä näkökulmasta, miten hyvin ne sopivat Suomen verojärjestelmään ottaen myös huomioon Suomen ja suomalaisten yritysten kilpailukyyn ja tavoitteen tiiviistä veropohjasta.

Pääasiallinen sisältö

Seuraavassa on kuvattu lyhyesti komission viimeaikaisten ehdotusten pääasiallista sisältöä.

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle 2000-luvun yritysverotuksesta (E 84/2021 vp)

Komissio antoi 18.5.2021 tiedonannon 2000-luvun yritysverotuksesta edistääkseen vakaata, tehokasta ja oikeudenmukaista yritysverojärjestelmää Euroopan unionissa. Tiedonannossa esitetään komission suunnitelma lyhyen ja pitkän aikavälin toimista, joilla tuetaan Euroopan elpymistä covid-19-pandemiasta ja varmistetaan verotulojen riittävyys tulevana vuosina. Tiedonanto ei sisällä direktiiviehdotuksia.

Tiedonannossa toimet on jaettu kolmeen osaan:

- 1) OECD:n piirissä tehtävän työn huomioon ottaminen EU:ssa (Pilari I ja II)
- 2) OECD:n sopimusta pidemmälle menevät toimet – kohdennetut ratkaisut seuraaviksi kahdeksi vuodeksi
- 3) OECD:n sopimusta pidemmälle menevät toimet – EU:n yritysverotusympäristö 2000-luvulla.

Kolmanteen kategoriaan eli OECD:n (Organisation for Economic Co-operation and Development) sopimusta pidemmälle menevänä toimenä tiedonannossa mainitaan BEFIT-kehystä koskeva ehdotus – Business in Europe: Framework for Income Taxation - BEFIT (vuonna 2023). Ehdotuksen tavoitteena ovat yhteiset verotussäännöt ja verotusoikeuksien oikeudenmukaisempi jakautuminen jäsenvaltioiden kesken. Tiedonannon mukaan yhteisen yhteisöverojärjestelmän puuttuminen sisämarkkinoilta jarruttaa EU:n kilpailukykyä. Komissio aikoo ehdottaa uutta kehystä, joka koskee yritysten tuloverotusta Euroopassa. Uusi ehdotus korvaisi vireillä olevat yhteistä yhdistettyä yhteisöveropohjaa koskevat ehdotukset (direktiiviehdotus yhteisestä yhteisöveropohjasta (CCTB) ja direktiiviehdotus yhteisestä yhdistetystä yhteisöveropohjasta (CCCTB)), jotka peruttaisiin. BEFIT sisältäisi yhteisen veropohjan ja voittojen jakamisen jäsenvaltioiden kesken tietyn kaavan mukaan. Tiedonannon mukaan BEFIT-kehyksessä otettaisiin huomioon pilari I:n mukainen kaava voittojen jakamisessa. Veropohjan laskennassa otettaisiin huomioon pilari II.

Ehdotus neuvoston direktiiviksi monikansallisten konsernien globaalin verotuksen vähimmäistason varmistamisesta unionissa (U 10/2022 vp)

Ehdotuksen taustalla on OECD:n kansainvälisen tuloverotuksen uudistamishanke ja sen osalta niin sanottu pilari II -työ. Tavoitteena on, että konserneja verotettaisiin vähintään minimitasoon mukaisesti riippumatta siitä, missä valtioissa toimintaa harjoitetaan. Minimiverotaso arvioitaisiin valtiokohtaisesti ja tosiasiallisen verotason tulisi olla vähintään 15 prosenttia. Mikäli tosiasiallinen verotaso olisi alle 15 prosenttia, uudella sääntelyllä toteutettaisiin verotus 15 prosentin tasoon asti.

Puheenjohtajan viimeisimmän kompromissiesityksen mukaan jäsenvaltioiden tulisi panna direktiivi täytäntöön pääasiallisesti 31.12.2023 mennessä.

Muita komission viimeaikaisia ehdotuksia

Komissio on antanut myös kaksi muuta direktiiviehdotusta vuoden 2022 aikana jatkona komission tiedonannolle 2000-luvun yritysverotuksesta vankan, toimivan ja oikeudenmukaisen verojärjestelmän edistämiseksi EU:ssa (ks. edellä tiedonannon 2-kategoria).

Ehdotus neuvoston direktiiviksi koskien pöytälaatikkoyhtiöiden väärinkäytön estämistä verotuksessa (U 11/2022 vp) koskee uusia raportointivelvoitteita pöytälaatikkoyhtiöiden käyttöön liittyen. Direktiiviehdotuksen mukaan se tulisi implementoida 30.6.2023 mennessä. Ehdotus neuvoston direktiiviksi koskien velan ja oman pääoman perusteella yritysverotuksessa tehtävää vähennystä ja koron vähennyskelpoisuuden rajoittamista (U 58/2022 vp) on EU:n tason aloite, jolla puututaan vieraan ja oman pääoman ehtoisen rahoituksen eriarvoiseen verokohteluun. Ehdotuksen mukaan direktiivi olisi saatettava osaksi jäsenvaltioiden kansallista lainsäädäntöä 31.12.2023 mennessä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Direktiiviehdotukset perustuvat Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 115 artiklaan, jonka mukaan direktiivin hyväksyminen edellyttää jäsenvaltioiden yksimielisyyttä.

Osa direktiiviehdotuksista sisältää myös SEUT 290 artiklassa tarkoitetun ehdotuksen siirtää komissiolle säädösvaltaa (delegoidut säädökset).

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentti on antanut minimiverotusta koskevasta direktiiviehdotuksesta lausunnon 19.5.2022.

Muista direktiiviehdotuksista ei vielä ole lausuntoa.

Kansallinen valmistelu

Direktiiviehdotusten kansallista valmistelua on kuvattu eduskunnalle annetuissa U-kirjelmissä.

Eduskuntakäsittely

VaVL 2/2022 vp (U 10/2022 vp)
VaVL 4/2022 vp (U 11/2022 vp)
U 58/2022 vp käsittely eduskunnassa on kesken.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Direktiiviehdotusten vaikutuksia kansalliseen lainsäädäntöön on kuvattu eduskunnalle annetuissa U-kirjelmissä.

Taloudelliset vaikutukset

Taloudellisia vaikutuksia on kuvattu eduskunnalle annetuissa U- ja E -kirjelmissä.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

-

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/VO, neuvotteleva virkamies Jaana Mikkola, p. 029 55 30665
jaana.mikkola@gov.fi
VM/VO, erityisasiantuntija Meeri Karlsson, p. 0295 530 289
meeri.karlsson@gov.fi

EUTORI-tunnus**Liitteet****Viite**

Valtiovarainministeriö

PERUSMUISTIO

VM2022-00435

EUS Henriksson Marketta(VM),
Kekäläinen Antti(VM), Lehtimäki
Jonne(VM), Vartia Laura(VM),
Oraheimo Hanna(VM)

29.08.2022

JULKINEN

Asia

**Valtiovarainministerien epävirallinen kokous (ECOFIN) 9.-10.9.2022, Praha; Työistunto III:
Talouspolitiikan koordinaatiokehikko**

Kokous

Epävirallinen valtiovarainministerikokous 09.09.2022 - 10.09.2022

U/E/UTP-tunnus

E 14/2020 vp, EJ 12/2021 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Valtiovarainministereiden epävirallisessa kokouksessa on tarkoitus jatkaa keskustelua puheenjohtajan taustamateriaaliin pohjautuen EU:n talouspolitiikan koordinaatiokehikon kehittämisestä. Puheenjohtajamaa ei ole toimittanut 29.8.2022 mennessä tausta-aineistoa keskusteluun. Epävirallisessa kokouksessa ei tehdä päätöksiä.

Komissio julkaisi 5.2.2020 tiedonannon, joka käynnisti säännönmukaisen arvion koordinaatiokehikon toiminnasta, mutta keskustelut keskeytyivät keväällä 2020 koronakriisiin. Komissio käynnisti keskustelut uudelleen julkaisemalla 19.10.2021 tiedonannon, jossa kootaan yhteen koronakriisin taloudellisia vaikutuksia ja kriisin opetuksia sekä tämän vaikutuksia talouspolitiikan koordinaatioon.

Keskustelujen lisäksi komissiolla oli julkinen konsultaatio 31.12.2021 asti. Komission alustavia johtopäätöksiä konsultaatiosta käsiteltiin Ecofin-neuvostossa maaliskuussa 2022.

Komissio on ilmoittanut julkaisevansa syksyllä 2022 tiedonannon talouspolitiikan koordinaation uudelleenarvioinnista. Valtioneuvosto toimittaa tiedonannosta E-jatkokirjeen. Komission tavoitteena on ollut, että jatkokeskusteluissa avainkohdista löydetäisiin yhteisymmärrys hyvissä ajoin ennen vuotta 2023.

Suomen kanta

Suomen kannat on muodostettu E-selvityksessä E 14/2020 vp ja jatkokirjelmässä EJ 12/2021 vp. Niiden mukaisesti:

Suomi osallistuu aktiivisesti jäsenmaiden välisiin keskusteluihin talouspolitiikan koordinaatiokehikon ja EU:n finanssipolitiikan sääntöjen toiminnasta ja kehittämisestä. Keskusteluissa Suomi suhtautuu avoimesti eri kysymysten ja vaihtoehtojen tutkimiseen EU-selonteon kannan mukaisesti.

Keskusteltaessa tiedonannosta ja osana ennakko vaikuttamistyötä Suomi korostaa selonteon ohella seuraavia näkökohtia (EJ 12/2021 vp):

EU:n finanssipoliittiset säännöt on luotu hillitsemään riskiä jäsenvaltioiden ylivelkaantumiselle. Jatkossa voitaisiin esimerkiksi tutkia mahdollisuuksia kasvattaa laajempien velkakestävyysarvioiden roolia komission arvioissa jäsenmaiden julkisen talouden tilasta ja julkisen talouden menettelyissä. Velkakestävyys arviointiin on erilaisia metodologioita, joiden soveltuvuutta tulee myös arvioida jatkokeskusteluissa.

Talous- ja rahaliitossa on ensisijaisen tärkeää, että vastuu talouspolitiikasta kuuluu jäsenvaltioille itselleen, perussopimusten mukaisesti. Vastuu kestävästä finanssipolitiikasta on jokaisella jäsenvaltiolla, ja sitoutumista julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyyttä vahvistaviin sääntöihin tulisi kasvattaa. Tätä on syytä tukea yhteisellä julkisen talouden valvonnalla, jotta vältetään vakavat virheet jotka saattaisivat olla riski yksittäisen jäsenmaan tai koko EU-/euroalueen vakaudelle.

Talouspolitiikan koordinaatiokehikko, erityisesti finanssipolitiikan säännöt, on muodostunut monimutkaiseksi kokonaisuudeksi. On tärkeää selvittää mahdollisuuksia kehikon yksinkertaistamiseksi, perussopimuksia kuitenkin avaamatta. Selvitystyö tulee aloittaa siitä, että katsotaan, kuinka paljon nykyinen lainsäädännön mukainen sääntökehikko joustaa. Myös taloudellisten seuraamusten, markkinoiden reagoimisen, ja positiivisten kannusteiden roolia tehokkaassa toimeenpanossa tulee arvioida jatkokeskusteluissa tarkasti peilaten niistä saatuihin kokemuksiin.

Talouspolitiikan sääntökehikon on mahdollistettava suhdannetilanteeseen nähden oikeinmitoitettun finanssipolitiikan harjoittaminen. Olisikin hyvä pohtia millaisia talouden indikaattoreita kehikossa käytetään ja miten niitä sovelletaan. Lisäksi tulee arvioida, miten yhteistyötä suhdannepolitiikan paremmaksi hallitsemiseksi finanssipolitiikassa voidaan lisätä jäsenvaltioiden keskinäisellä, erikseen sovittavalla samansuuntaisella toiminnalla.

EU:n ilmastotavoitteet vaativat laajamittaisia investointeja. Valtioneuvosto katsoo, että on syytä arvioida tarkasti vaihtoehtoja, joiden avulla tavoitteet on EU:n tasolla mahdollista saavuttaa. Nykyiset säännöt mahdollistavat mm. julkisten investointien huomioimisen arvioitaessa perussopimuksen alijäämä- ja velkakriteerin noudattamista ja lisäksi vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevässä osassa on investointilauseke, joka mahdollistaa poikkeamisen keskipitkän aikavälin tavoitteeseen johtavalta polulta.

Valtioneuvosto katsoo, että eurooppalainen ohjausjakso on ensisijainen väline makrotaloudellisten epätasapainojen poistamisessa ja uusien muodostumisen välttämisessä ja yleisesti jäsenvaltioiden talouspolitiikan koordinoinnissa. Ohjausjakson puitteissa seurataan makrotalouden kehitystä, edistystä maakohtaisten suositusten etenemisessä sekä makrotaloudellisten epätasapainojen kehitystä jäsenvaltioissa. Makrotalouden epätasapainoilla (kuten työttömyydellä, yksityisen sektorin velkaantumisella ja rahoitussektorin vastuilla) on yhteys julkisen talouden kestävyys. Makrotaloudellisten epätasapainojen huolellinen seuranta ja monenvälinen valvonta tulee varmistaa myös jatkossa. Jäsenvaltioiden velkakestävyys lisäksi vaihtotaseiden mahdollisiin epätasapainoihin on

keskityttävä entistä painokkaammin. Ohjausjakso ei kuitenkaan saa kokonaisuutena ylikuormittua.

Suomi korostaa, että covid-19-kriisin aiheuttamiin talousvaikutuksiin liittyvä elpymisväline on kertaluontoinen ja poikkeuksellinen kriisitoimi, jonka kesto ja käyttötarkoitus ovat selkeästi rajatut. Kertaluontoisen elpymisvälineen merkittävien osa, elpymis- ja palautumistukiväline, ohjaa jäsenmaita tekemään eurooppalaisella ohjausjaksolla tunnistettuja rakenteellisia uudistuksia ja investointeja. Koska välineen toimeenpano on vasta alkuvaiheessa, siihen sisältyvien kannusteiden vaikuttavuudesta uudistusten ja investointien toimeenpanoon ei ole vielä tietoa. Jatkokeskusteluissa voidaan tarkastella avoimesti tukivälineen käytäntöjä, toimivuutta ja vaikutuksia eri näkökulmista. Mikäli keskustelu uusista pysyvistä järjestelyistä nousee EU-tasolla, tulee siihen varautua huolella selvittämällä järjestelyjen tarvetta, hyötyjä ja riskejä. Pysyviä muutoksia EU:n talouspolitiikan rakenteisiin ei tulisi tehdä vastauksena akuuttiin kriisiin.

Pääasiallinen sisältö

Puheenjohtajamaa ei ole toimittanut 29.8.2022 mennessä taustamateriaalia keskusteluun.

Talouspolitiikan EU-koordinaation arviointia on käsitelty valtioneuvoston E-selvityksessä E 14/2020 vp ja jatkokirjelmässä EJ 12/2021 vp. Lisäksi tiedonannossaan finanssipolitiikan ohjauksesta vuodelle 2023 komissio on raportoinut myös lyhyesti toistaiseksi havaituista johtopäätöksistä talouspolitiikan koordinaatiota koskevissa keskusteluissa (EJ 1/2022 vp).

Taustaksi talous- ja finanssipolitiikan koordinaation EU-lainsäädännöstä

Talous- ja finanssipolitiikan koordinaation perustana on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 121 artikla, jossa todetaan, että jäsenvaltiot pitävät talouspolitiikkaansa yhteistä etua koskevana asiana ja sovittavat talouspolitiikkansa yhteen neuvostossa. Jäsenvaltioiden talouspolitiikkaa rajoittaa SEUT 126 artikla sekä pöytäkirja 12, joissa on määritetty alijäämä- ja velkakriteerit sekä jommankumman rikkoutumisen pohjalta käynnistyvä liiallisen alijäämän menettely (excessive deficit procedure, EDP).

Lisäksi EU:n jäsenmaiden talous- ja finanssipolitiikan ohjausta säätelee vakaus- ja kasvusopimus, joka jakautuu korjaavaan (asetus (EY) N:o 1467/97) ja ennaltaehkäisevään (asetus (EY) N:o 1466/97) osaan. Jäsenmaa on korjaavassa osassa, jos se on liiallisen alijäämän menettelyssä. Jos jäsenmaa ei ole liiallisen alijäämän menettelyssä, siihen pätevät vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevän osan säännöt. Ennaltaehkäisevän osan keskiössä on jäsenmaiden maakohtainen keskipitkän aikavälin tavoite (medium-term objective, MTO), joka asetetaan rakenteelliselle jäämälle (rakenteellinen jäämä kuvaa suhdannevaihteluiden vaikutuksesta puhdistettua julkisen talouden rahoitusjäämää), ja jonka toteutumista arvioidaan paitsi rakenteellisen jäämän myös menokehityksen avulla. Jos ennaltaehkäisevän osan sääntöjä rikotaan, niin jäsenmaan kohdalla

voidaan käynnistää merkittävän poikkeaman menettely (significant deviation procedure, SDP).

Lisäksi makrotalouden epätasapainoa koskevalla menettelyllä (macroeconomic imbalance procedure, MIP) (asetus (EU) N:o 1176/11) pyritään havaitsemaan, ehkäisemään ja korjaamaan mahdollisesti haitallisia makrotalouden epätasapainoja, jotka voisivat vaikuttaa kielteisesti jonkin EU-maan, euroalueen tai koko EU:n talouden vakauteen. Menettelyn aloittaa komission varoitusmekanismiraportti, jossa määritellään ne maat, joilla komissio katsoo mahdollisesti olevan makrotalouden epätasapainoja. Komissio laatii perusteelliset tarkastelut siitä, onko jäsenvaltiossa epätasapainoja ja onko epätasapaino liiallinen. Mikäli jäsenvaltiolla todetaan olevan liiallisia epätasapainoja voi komissio esittää käynnistettäväksi menettelyn korjaavaanosaan liittyvän liiallista epätasapainoa koskevan menettelyn (excessive imbalance procedure, EIP).

Vakaus- ja kasvusopimusta ja talouspolitiikan koordinaatiota yleisemmin uudistettiin vuosina 2011–2013. Vuoden 2011 six-pack-muutokset pitivät sisällään seuraavat viisi asetusta ja yhden direktiivin:

- asetus (EU) N:o 1175/2011: Asetuksella muutettiin vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevää osaa koskevaa asetusta (EY) N:o 1466/97.
- asetus (EU) N:o 1177/2011: Asetuksella muutettiin vakaus- ja kasvusopimuksen korjaavaa osaa koskevaa asetusta (EY) N:o 1467/97.
- asetus (EU) N:o 1173/2011: Asetus mahdollisti sanktioiden antamisen euroalueen jäsenmaille julkisen talouden menettelyissä.
- asetus (EU) N:o 1176/2011: Asetus luo kaikkia jäsenmaita koskevan makrotalouden epätasapainoja koskevan menettelyn.
- asetus (EU) N:o 1174/2011: Asetus mahdollistaa sanktioiden antamisen euroalueen jäsenmaille makrotalouden liiallista epätasapainoa koskevassa menettelyssä.
- direktiivi 2011/85/EU: Direktiivillä säädettiin julkisen talouden tilastotiedoista, budjetin taustalla käytettävistä talousennusteista, numeerisista finanssipolitiikan säännöistä ja keskipitkän aikavälin budjettikehyksistä sekä finanssipolitiikan riippumattomien valvojen tehtävistä. Direktiivi on, yhdessä finanssipoliittisen sopimuksen (*fiscal compact*) kanssa, toimeenpantu Suomessa finanssipoliittisella lailla (laki talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä julkisen talouden monivuotisia kehyksiä koskevista vaatimuksista, 869/2012) sekä JTS-asetuksella (asetus julkisen talouden suunnitelmasta, 120/2014).

Vuoden 2013 two-pack-asetuspaketti koski vain euromaita ja piti sisällään:

- asetus (EU) N:o 473/2013: Asetuksella luotiin euromaiden yhteinen budjettijakso, joka koskee jäsenmaiden alustavia talousarviosuunnitelmia (*draft budgetary plans, DBPs*) seuraavalle vuodelle. Sen mukaisesti euromaat toimittavat komissiolle alustavat talousarviosuunnitelmansa lokakuun puoliväliin mennessä. Jos komissio tällöin havaitsee jäsenmaan suunnitelman muodostavan erityisen vakavan poikkeaman vakaus- ja kasvusopimuksen vaatimuksista, komissio voi pyytää jäsenmaalta uuden talousarviosuunnitelman. Tämän jälkeen komissio tekee arvion kaikista suunnitelmista marraskuun loppuun mennessä,

minkä jälkeen euroryhmä käy niistä keskustelun ja tekee niistä koskevan julkilausuman.

- asetus (EU) N:o 472/2013: Asetuksella luotiin puitteet rahoitusvakauden osalta vaikeuksissa olevien tai vaikeuksien uhasta kärsivien, rahoitustukea saavien tai rahoitustukiohjelmasta irtautuvien jäsenvaltioiden tilanteen käsittelylle. Asetusta sovelletaan euroalueen maihin, joilla on vakavia ja rahoitusvakautta mahdollisesti horjuttavia taloudellisia vaikeuksia sekä euroalueen maihin, jotka pyytävät tai saavat rahoitustukea EU-mailta, muilta kuin EU-mailta, EU:n vakaussmekanismeista tai kansainvälisiltä rahoituslaitoksilta. Asetuksen soveltamisalaan kuuluu kolmentyyppistä vahvistettua valvontaa: tiukennettu valvonta, makrotalouden sopeutusohjelma sekä ohjelman jälkeinen valvonta. Asetuksen mukaista valvontakehystä on sovellettu ERVV:stä ja ERVM:stä rahoitettuihin Irlantia ja Portugalia koskeviin ohjelmiin sekä EVM:stä rahoitettuihin Espanjaa ja Kyprosta koskeviin ohjelmiin sekä ERVV:stä että EVM:stä rahoitettuihin Kreikkaa koskeviin ohjelmiin.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentti hyväksyi 8.7.2021 päätöslausuman komission helmikuun 2020 tiedonannosta.

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunta, kirjallinen menettely 1.–2.9.2022.

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta, 7.9.2022.

Eduskunnalle on annettu selvitys E 14/2020 vp komission 5.2.2020 antamasta tiedonannosta ja jatkokirjelmä EJ 12/2021 vp komission 19.10.2021 antamasta tiedonannosta. Suuri valiokunta on antanut 6.5.2022 asiasta lausunnon SuVL 6/2022 vp.

Eduskunnalle on 9.3.2022 annettu selvitys EJ 1/2022 vp komission tiedonannosta liittyen finanssipolitiikan ohjaukseen vuodelle 2023, sisältäen myös kuvauksen talouspolitiikan koordinaatiokehikon arvioinnin tilanteesta.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Puheenjohtajamaan tausta-asiakirja ei ole ollut käytettävissä muistiota laadittaessa.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/EUS, Finanssineuvos Marketta Henriksson, p. +358 295 530 441
VM/EUS, Finanssineuvos Laura Vartia, p. +358 295 530 228
VM/KO, Neuvotteleva virkamies Antti Kekäläinen, p. +358 295 530 386
VM/EUS, Finanssiasiantuntija Hanna Oraheimo, p. +358 295 530 137
VM/EUS, Finanssiasiantuntija Jonne Lehtimäki, p. +358 295 530 522
etunimi.sukunimi@gov.fi

EUTORI-tunnus**Liitteet****Viite**

30.8.2022

Euroryhmän kokous 9.9.2022

Euroryhmän kokouksen 9.9.2022 asialistaa ei vielä ole toimitettu. Kokouksessa käsitellään alustavan tiedon mukaan seuraavia asioita:

1. Makrotalouden kehitys, ml. inflaatio, ja politiikkanäkymät euroalueella

Euroalueen kokonaistaloudelliset näkymät ovat erittäin vaikeat. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa heijastuu kuluttajien ja yritysten talouteen merkittävästi. Inflaatio on yhä erittäin nopeaa ja kuluttajien luottamus oli heinäkuussa 2022 mittaushistorian alimmalla tasolla. Tulevana talvena uhkaa energiapula. Taantumien riski loppuvuodesta 2022 ja alkuvuodesta 2023 on todellinen. Vaikea makronäkymä heijastuu rahoitusmarkkinoilla korkojen ja omaisuusarvojen voimakkaana heilahteluna. Politiikkanäkymien kannalta tärkeintä lyhyellä aikavälillä on inflaation taltuttaminen sekä energian hinnan nousun vaikutusten pehmentäminen. Pidemmällä aikavälillä velkakestävyys turvaaminen on keskeinen haaste.

Euroryhmän laajennettu kokoonpano:

2. Keskuspankkien digitaaliset valuutat sisältäen tilannekatsauksen digitaalisesta eurosta

Tulevassa euroryhmän kokouksessa Euroopan komissio tulee esittelemään sen digitaalista euroa koskevan kohdennetun julkisen kuulemisen tuloksia. Suomi toimitti EJ 3/2022 vp pohjalta vastaukset komission julkiseen kuulemiseen komission sähköisen verkkokyselyn kautta. Eurojärjestelmältä on odotettu kesän aikana julkaistavaksi hahmotelmia digieuron teknisistä toteutustavoista kesän 2022 aikana, mutta toistaiseksi näitä ei ole julkaistu. Eurojärjestelmä voi mahdollisesti olla esittelemässä kyseisiä hahmotelmia euroryhmän jäsenille. Suunnitelman mukaan EKP:n neuvosto tekisi päätöksen digieuron teknisestä mallista vuoden 2023 toisen neljänneksen aikana, joten ensimmäisiä hahmotelmia voitaneen odottaa ilmaantuvan lähiviikkoina. Kokouksessa saatetaan myös antaa tilannekatsaus digitaalisia keskuspankkivaluuttoja koskevista hankkeista maailmalla.

LIITTEET

Asiasanat

Hoitaa

Tiedoksi
